

Obsahovou stránku VO Člověk a příroda můžeme pro potřeby procvičování a hodnocení KK vymežit i jinými způsoby. Nabízí se například odkázat na *učivo* a *očekávané výstupy* v RVP ZV. U jednotlivých vzdělávacích oborů ve vzdělávací oblasti Člověk a příroda je v různé míře propracován vztah mezi učivem, očekávanými výstupy, cílovým zaměřením vzdělávací oblasti a KK, většinou je tento vztah ale málo zřetelný.

Další možností je vymežit obsahovou stránku za celou VO Člověk a příroda – například podle přírodovědné gramotnosti mezinárodního projektu PISA (viz Blažek, Příhodová, 2016). Zde jsou tzv. vědomosti členěny do dvou skupin: rozlišují vědomosti z přírodních věd, tj. systémy neživé (např. pohyb a síla), živé (např. buňky, populace), Země a vesmíru (např. struktura systémů Země), technické (např. role techniky). Druhou skupinou jsou vědomosti o přírodních vědách, kam se zařazují procedurální vědomosti (tj. o metodice poznávání, např. postupy, práce s daty).

2.6.1.4 Doporučení

Procvičování a hodnocení KK by se mělo vztahovat k určitému referenčnímu rámci. Nyní ho zastupují KK v RVP ZV. Doporučujeme upravit strukturu KK a výběr dílčích požadavků (v současné podobě se obsahově prolínají, opakují a nejsou formulovány na stejné úrovni obecnosti; není zřejmý kontinuální rozvoj mezi 1. a 2. stupněm ZV). Dále doporučujeme navrhnout i další dimenzi referenčního rámce, která by zastupovala obsahovou stránku, resp. specifika konkrétních oborů. Způsob vymezení této dimenze by měl být pravděpodobně pro všechny vzdělávací obory shodný.

2.6.2 Nástroje hodnocení

Podle obsahové dimenze KK RVP ZV můžeme členit způsoby a „nástroje“ podporující jejich rozvíjení i „nástroje“ hodnotící výsledky tohoto procesu do tří kategorií. Pracovně jsou nazvány:

- nadoborové, tj. využitelné ve všech vzdělávacích oblastech, resp. školních předmětech; např. portfolio, pozorovací arch,
- mezioborové, tj. společné pro několik předmětů; např. Lawsonův test (Lawson, 1978) nebo komplexní přírodovědná úloha,
- oborové; např. relevantní výuková situace v konkrétním předmětu.

Většina přístupů hodnocení kompetencí je založená na hodnocení úrovně kompetencí žáků samotným učitelem. I mezi jednotlivými nástroji hodnocení jsou však znatelné rozdíly jejich využitelnosti pro hodnocení té které kompetence, jejich reliability a validity, časové náročnosti jejich přípravy, realizace a vyhodnocení nebo jejich výstupů pro žáka, učitele a další aktéry vzdělávacího procesu.

Nejprve je uvedena stručná charakteristika nadoborových nástrojů. V případě, že byly již otestovány pro hodnocení kompetencí žáků základních, středních, případně i vysokoškolských žáků, jsou uvedeny i jejich hlavní přínosy a limity. V dalších částech se text zaměřuje na procvičování a hodnocení jednotlivých klíčových kompetencí, jsou uvedeny příklady mezioborových a oborových evaluačních nástrojů.

---

vytvoříme-li z nich určitá sousloví. Například Jackson (2006) v rámci hierarchie geografických pojmů na té nejjobecnější úrovni vymezuje čtyři dvojice: prostor a místo (*space and place*), měřítko a vztah (*scale and connection*), blízkost a vzdálenost (*proximity and distance*), lidé a prostředí (*people and environment*).